

बगनासकाली गाउँपालिकाको

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

बगनासकाली गाउँपालिकाको गाउँसभाको (१८ औं अधिवेशन) मा उपस्थित सभाका सदस्यहरू एवं कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक स्वागत व्यक्त गर्न चाहन्छु।

“समृद्ध बगनासकाली गाउँको सार समग्र विकासको दिगो आधार” भन्ने प्रमुख दीर्घकालीन सौँचका साथ हाम्रो यात्रा दिगो विकास, सुशासन र जनसेवाका लागि शुभारम्भ गरिएको पहिलो कार्यकाल व्यतित गरी दोस्रो कार्यकालको तेस्रो वर्षमा उभिएका छौं। प्रथम अवधिमा विकास र समृद्धिको दिशातर्फ उन्मुख हुने बलियो जग बसाल्न सफल भएका छौं। हामीले लुम्बिनी प्रदेशमै प्रथम वालमैत्री गाउँपालिका घोषणा, पूर्णखोप गाउँपालिका सुनिश्चतता घोषणा, पाल्पा जिल्लामै पहिलो फुसको छानोरहित गाउँपालिका घोषणा, पूर्ण संस्थागत प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने गाउँपालिका घोषणाजस्ता कार्यक्रम सम्पन्न गरिसकेका छौं। त्यसैगरी उज्यालो बगनासकाली अभियान, कृषि विकासका लागि व्यवसायिकरण, आधुनिकीकरण र यान्त्रिकरणको शुरुवात, व्यवसायिक पशुपालन, जनताको स्वास्थ्यमा विशेष चासो, स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण तथा लागू, शैक्षिक योजना निर्माण गर्दै शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि गरिएका प्रयासहरू निरन्तर रूपमा अगाडी बढि रहेका छन्।

हामी गाउँपालिकाको विकासमा योगदान गरी गाउँपालिकालाई समृद्धि तर्फ लैजानका लागि अठोट एवं उद्देश्यका साथ आएका हौं। गाउँपालिकामा रहेका विविध समस्या र चुनौतिका बावजुत पनि यस गाउँपालिका क्षेत्रको समृद्धि र विकास कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने तर्फ हामी निकै सचेत रहि गाउँपालिकालाई विकास तर्फ डोर्याउन उद्धत छौं। जनताको आकांक्षा, चाहना र भावनालाई सम्बोधन गर्ने दृढ संकल्पका साथ आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्दछु।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

यस गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम बगनासकाली गाउँपालिकाले परिकल्पना गरेको “समृद्ध बगनासकाली गाउँको सार समग्र विकासको दिगो आधार” भन्ने दीर्घकालीन सौँच समेतका आधारमा आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक रूपमा पछाडि परेका समुदायहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै आम गाउँपालिका बासीको सर्वोपरी हितलाई केन्द्र भागमा राखी तयार पारिएको छ।

गाउँपालिकाको नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू पहिचान गर्ने, नीतिगत निर्णय गर्ने, कानूनी प्रबन्ध मिलाउने तथा कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यसम्पादन गर्न गाउँसभा, गाउँकार्यपालिका, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विभिन्न शाखा प्रमुखहरू, विषयगत समितिहरू, वडा अध्यक्षहरू, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यहरू तथा वडा सदस्यहरू, अन्य सल्लाहकारहरू र कर्मचारी संयन्त्रबाट कार्य सम्पादन भई आएको व्यहोरा अवगत नै छ। गाउँपालिकाद्वारा सम्पादित कार्यहरूमा स्थानीय राजनीतिक दल, बुद्धिजीवी, स्वयंसेवी, नागरिक समाज र आम संचारको भूमिका अझ महत्वपूर्ण रहेको छ। यी सबै पक्षलाई ध्यान दिई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, विभिन्न विषयगत कानूनहरू, बगनासकाली गाउँपालिकाको

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम र सोको कार्यान्वयनको अवस्था, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, सोह्रौं योजना, लुम्बिनी प्रदेशको आवधिक योजना, दिगो विकास लक्ष्य, सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन, गाउँपालिकाको आवधिक र क्षेत्रगत योजनाले निर्दिष्ट गरेका दुरदृष्टि, लक्ष्य र उद्देश्यहरू विभिन्न विषय विज्ञहरूबाट प्राप्त सुझावहरू समेतलाई आत्मसात गरी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

गाउँपालिकाको भौतिक तथा सामाजिक उत्थानका योजनाहरू बनाउँदा वातावरणीय, जलवायु परिवर्तन तथा उत्थानशिलतालाई विशेष ध्यान दिइनेछ। समुन्नत गाउँपालिका निर्माणको कार्यमा समुदाय, सहकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्र लगायत साझेदार संघसंस्थाहरूको सहकार्यलाई आत्मसात गर्दै सहभागितामूलक साझेदारीलाई प्रश्रय दिने र बहुलगानीको सम्भावना बढाउने कार्यहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवा प्रवाहको प्रवर्धन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिका, दिग्दर्शन जस्ता दीर्घकालिन, आवधिक र विषय क्षेत्रगत योजना, प्रोजेक्ट बैंक, गुरुयोजना तथा नीतिहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

सुशासन लोकतन्त्रको आधार स्तम्भ भएकोले गाउँपालिकाका कार्यहरूमा पारदर्शिता, आर्थिक अनुशासन तथा सामाजिक न्यायलाई अङ्गिकार गर्दै भ्रष्टाचारमुक्त विधिको शासन सुनिश्चितता गरिएकोछ। सबै स्थानीय जनताको जीवनस्तर माथि उकास्न स्थानीय ज्ञान, सीप र क्षमतालाई प्रश्रय दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता स्व-मूल्याङ्कन र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण पश्चात् निर्माण गरिएको कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

गाउँपालिकावासीको जीवन पद्धतिमा अर्थपूर्ण परिवर्तन आउन सक्ने योजनाहरूलाई गाउँपालिकाको विशेष महत्वका योजना मानिनेछ र यस्ता योजनाहरू आगामी तीन वर्ष भित्रमा आधारभूत रूपमा सम्पन्न गरिनेछन्।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म यस गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु। नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु पूर्व यस गाउँपालिकाको वार्षिक गाउँ विकास योजनाको सोंच, लक्ष्य र उद्देश्य प्रस्तुत गर्दछु।

गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोंच “समृद्ध बगनासकाली गाउँको सारः समग्र विकासको दिगो आधार” रहेको छ।

लक्ष्य गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, मानवीय विकासमा अभिवृद्धि भई गाउँवासीको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ।

उद्देश्य गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, मानवीय विकास समावेशी तथा गुणस्तरीय र वातावरणीय रूपमा सन्तुलित भई गाउँवासीको जीवनयापन गतिशील तथा सुरक्षित भएको हुनेछ।

१. आर्थिक नीति

क) कृषि तथा पशु

१. कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र यान्त्रीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरिनेछ ।
२. आधुनिक कृषि पद्धतीलाई विस्तार गरी परम्परागत निर्वाहमुखी खेती प्रणालीमा सुधार गरिनेछ साथै एक वडा एक उत्पादनको क्षेत्रलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने गरी गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट वजेट विनियोजन गरी आर्थिक समृद्धिका लागि कार्यक्रम तयार गरिनेछ ।
३. दिगो अर्थतन्त्रको विकासका लागि गाउँपालिकामा “एक घर एक करेसावारी” को नीतिलाई लागु गरी गाउँपालिकाको विशेष पहिचान बोकेको उत्पादनको खोजी गरी सो को वजारीकरण गर्दै यस्ता उत्पादनहरूलाई अझ गुणस्तरीयता प्रदान गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्था तथा नीजि क्षेत्रसँगको सहकार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
४. सामूहिक ,सहकारी र निजि फर्म मार्फत खेतीयोग्य भूमिको अधिकतम उपयोग गरिनेछ । प्रमुख खाद्यान्न बाली फलफूल तरकारी मौरी तथा मसला उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुनेगरी ठोस कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
५. कृषिको उत्पादकत्व वृद्धिका लागि साना सिंचाई कार्यक्रम मार्फत सिंचित क्षेत्र विस्तार गरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कृषि तथा पशु सेवा क्षेत्रमा पहुँच पुर्याउन एक वडा एक कृषि/पशु प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने तथा कृषि/पशु प्राविधिकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७. बाँदर ,बैदेल ,मृग ,खरायो जस्ता जङ्गली जनावरबाट खेतीबालीमा नोक्सानी कम गर्न नियन्त्रणका उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ । बाँदर जोखिम रहेका क्षेत्रमा सिमल तरुल खुर्सानी बेसार अदुवा पुष्प लगायतका खेती गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
८. “ एक वडा एक पकेट क्षेत्र कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै पकेट क्षेत्रको कार्यक्रम गर्न पुजीगत अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन गर्न उन्नत जातको बीउ बिजन व्यवस्थापन गरी स्थायी तथा अस्थायी टनेल ,थोपासिचाई ,प्लाष्टिक मल्लिङ्ग लगायतका नविनतम प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिकामा फलफूलको क्षेत्र विस्तार गरी उत्पादन वृद्धि गर्न फलफूल प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११. कृषकहरूलाई व्यवसायिक बनाउन मागमा आधारित कृषि अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२. रासायनिक विषादी र रासायनिक मलको प्रयोगमा न्यूनीकरण माटोको गुणस्तर सुधार तथा प्रति ,जैविक पदार्थको प्रयोग क्रमशः घटाउँदै स्वस्थ कृषि उपजको उत्पादन र उपभोग प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१३. माटोको उर्वराशक्तिमा सुधार गरी उपयुक्त खेती प्रवर्द्धन गर्न घुम्ती टोली मार्फत माटो परिक्षण शिविर सञ्चालन गरिनेछ । स्थानीय रैथानेवाली उत्पादन, प्रवर्द्धन र संरक्षणमा विशेष प्याकेज कार्यक्रम तय गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४. बगनासकाली गाउँपालिकामा बर्षेनी खेर गईरहेको जमिनको सदुपयोग गर्दै कृषकहरूको आयआर्जन वृद्धि गर्न बगर खेती कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५. कृषकस्तरमा आधुनिक कृषि प्रविधिको प्रचार प्रसार गर्न कृषक तालिम गोष्ठी तथा प्रविधि प्रदर्शनीको , कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. गाउँपालिकाको कृषि तथा पशुपंक्षी तथ्याङ्क प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
१७. किसान सूचीकरणको कार्यलाई निरन्तरता दिँदै वडा स्तरमा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने तथा कृषकहरूको विवरण प्रमाणिकरणको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
१८. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका वास्तविक कृषकको पहिचान गरी कृषकहरूले उत्पादन गरेका कृषि उपजको प्रदर्शन गर्ने गरी बृहत कृषि प्रदर्शनी मेला गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१९. बगनासकाली गा.पा.मा भुगोल र हावापानीको पहिचान गरि सम्भावित वडाहरूमा बाँदर अनुकूलित खेती, अदुवा, बेसार, कुरिलो, खुर्सानी, फलफुलमा सुन्तला, लिची, एभोगाडो, आँप जस्ता खेतीलाई प्राथमिकतामा राखि कार्यक्रम बनाइने छ ।
२०. उत्पादित कृषि उपजहरू कृषक समुह तथा सहकारी मार्फत संकलन गरी खरिद बिक्रिका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइने ।
२१. निर्यात योग्य कृषि बालि वस्तुहरूको गाउँपालिकाको लोगो सहित बजारमा पठाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२२. कृषि योग्य बाँझो जग्गाको अधिकतम उपयोग गरी उपादकत्व बढाउन करार खेति कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(ख) सहकारी नीति

१. “समृद्धिको लागि सहकारी अभियान”लाई सफल पार्न साना व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति वा समूहलाई सहकारीमा आवद्ध गराई आत्मनिर्भर गराउने नीति लिइनेछ ।
२. सहकारी संस्थाहरूलाई पालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुसार कार्य गर्न उत्प्रेरित गराउनको लागि प्रोत्साहन र सहयोगका कार्यक्रमहरू तयार गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण सहकारी संस्थालाई प्रचलित कानूनको दायरामा ल्याइनेछ । साथै अव्यवस्थित एवं अमूर्त रूपमा संचालन भएका संस्थाहरूलाई विषय र उद्देश्य मिलान हुने गरि एकीकरण एवं खारेजी गर्दै वर्तमान अवस्थाका देखा परेका सहकारी संस्थाको विकराल अवस्थाको श्रृजना नगर्न नगराउन सहकारी सम्बन्धि सरोकारवाला सबैलाई सचेत रहन ध्यानाकर्षण गरिनेछ ।

४. सहकारी संस्थाहरूको नियमित अनुगमन गर्नको लागि जिल्ला संघसँग समन्वय गरी पालिका स्तरमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्र तयार गरि कार्य जिम्मेवारी सहितको नीति अवलम्बन गरिनेछ। यसका लागि १ जना सहकारी शाखा हेर्ने कर्मचारी व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
५. विद्युतीय प्रणाली मार्फत सहकारी संस्थाको दर्ता, नियमन र प्रवर्द्धन गरिने कार्यलाई अगाडी बढाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ। सहकारीलाई सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आवद्ध गराइनेछ।
६. उत्पादन वृद्धि, आयआर्जन वृद्धि र रोजगारी सृजनाको लागि कृषि, बहुउद्देश्यिय, बचत तथा ऋण र अन्य प्रकृतिका सहकारीहरूलाई उद्देश्य अनुसार कार्यगर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
७. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सहकारीहरूको सूचना अद्यावधिक गरी सहकारीलाई नियमन गर्दै उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
८. गाउँपालिका भित्र दर्ता भएका सहकारीहरूको पहिचान, सक्रियता परिक्षण, ऐन तथा नीति, नियम पालनाको अवस्था, सहकारी भित्र सुशासनको अवस्था आदि विविध पक्षहरूको बारेमा विस्तृत सर्वेक्षण गरी तथ्यांक संकलन गर्ने र सक्रियताको आधारमा सहकारीहरूको वर्गिकरण गरिनेछ।
९. सहकारी संस्थाका सञ्चालक र सहकारीका अभियान्ता एवं कर्मचारीहरूको क्षमता विकासको लागि क्षमता विकास तालिम संचालन गरिनेछ। सहकारीको माध्यमबाट साना तथा घरेलु उद्योग सञ्चालन गर्न प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ।
१०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सहकारी संस्थाहरूसँग साझेदारी गरी उपलब्ध पूँजीलाई उन्नत कृषि तथा पशुपालन कार्यमा लगानी गरिनेछ।
११. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रही विधिवत् सञ्चालन नभएका सहकारी संस्थाको दर्ता अनुमति खारेजी र विघटन समेत गरिनेछ।

ग) उद्यमशीलता प्रवर्धन नीति:

१. उद्यमशीलता विकास गर्न उद्यम विकास कोष स्थापना गर्न पहल गरिनेछ। गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका उद्यमीहरूले उत्पादन गरेका सामग्रीहरूको बिक्री वितरणको लागि साझा सुविधा केन्द्र, लघु, साना तथा घरेलु उद्योगहरूबाट उत्पादित सामान बिक्री वितरणको लागि बजारमा सञ्चालित बिक्री कक्षसँग समन्वय गरी उत्पादित वस्तुको प्रवर्धन साथै बजार व्यवस्थापनमा जोड दिइने छ।
२. स्वरोजगारीका अवसर सृजना गर्न युवाहरूलाई लक्षित गरी झोल सावुन, डल्लो सावुन, अगरवत्ती, चाउमिन तथा पाउरोटी उत्पादन लगायत विभिन्न किसिमका व्यवसायिक तालिमहरू सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइ थप व्यवस्थित गरिनेछ।
३. स्थानीय सालका पातबाट दुना/टपरी तयार गरी स्थानीय स्तरमा प्रयोगको लागि अनिवार्य गरि त्यसको लागी आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ। यसका लागी अन्य तयारी प्लाष्टिक जन्य भाँडा बर्तनको प्रयोग न्यूनीकरण गरिनेछ।

४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न उद्यम गरिरहेका शिल्पीहरूको सीप उपयोग तथा विकासका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ। युवाहरूलाई स्वदेशी उद्यममा आकर्षण गर्न स्वदेशी वस्तुहरूको उत्पादन, प्रवर्धन र बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। सेवा मुलक उद्योगलाई प्रश्रय तथा प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।
५. गाउँपालिका भित्रका उद्यमी, उद्योग तथा प्रशिक्षकहरूको तथ्याङ्क अभिलेखीकरण गरिनेछ।
६. उद्यमीको दिगो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। सम्भाव्य उद्यमीहरूको पहिचान गर्दै वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवाहरूको ज्ञान, सीप र पूँजीको प्रयोग गरी रोजगार प्रवर्द्धनका लागि सम्बन्धि कार्यक्रम तय गरिनेछ।
७. व्यवसाय गरि रहेका उद्यमीहरूको नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन र परामर्श सँगै व्यवसाय वृद्धि र बिस्तारका लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइने छ।

घ) उद्योग तथा व्यापार नीतिः

१. गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित साना तथा घरेलु उद्योगहरूको सूचि तयार गरिनेछ । उक्त उद्योगहरूलाई गाउँपालिकामा दर्ता गराई त्यस्ता उद्योगहरूको प्रवर्द्धनमा गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्ने गरी कार्यक्रम तथा योजनाहरू सञ्चालन गर्नेछ ।
२. उद्योगी, व्यवसायी तथा स्थानीय समुदायसँगको सहकार्यमा विभिन्न अवसरमा स्थानीय उत्पादनको व्यापार प्रवर्धन मेला आयोजना गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालित सम्पूर्ण व्यवसायलाई व्यवसाय दर्ता तथा नविकरणका लागि अनिवार्य गरिनेछ। यसरी दर्ता तथा नविकरण नगर्ने व्यवसायीलाई नियमानुसार कारवाही गरिनेछ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता गर्ने व्यापार व्यवसायलाई क्षेत्रगत रूपमा वर्गिकरण गरि सोही अनुसार दर्ता तथा नविकरण गरिनेछ।
५. गाउँपालिकामा दर्ता भएका व्यापार व्यवसायहरू जुन उद्देश्य र सामग्री वितरणको लागि दर्ता भएका हुन् सोही वस्तु मात्र विक्री वितरण गर्न पाउने व्यवस्थालाई निश्चित कार्यविधि तयार गरि कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।

ङ) पर्यटन नीति:

१. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका वन तथा सार्वजनिक क्षेत्रलाई सार्वजनिक नीजी साझेदारी कार्यक्रमको अवधारणा अनुसारको नीति तय गरि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
२. गाउँपालिकामा पर्यटन केन्द्रको स्थापना गरि आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रम गरिनेछ।
३. पर्यटन प्रवर्द्धनको माध्यमबाट स्थानीय जनताको जीवनस्तर उकास्न पर्यटन पूर्वाधारको निर्माण, संरक्षण, सम्बर्धन र बिस्तारमा जोड दिने नीति लिइनेछ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पर्यटन विकास, विस्तार र सम्बर्द्धनका लागि गाउँपालिकास्तरीय पर्यटन गुरु योजना तयार गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण धार्मिक धरोहर, शक्तिपिठहरू, तथा पर्यटकीय

क्षेत्रको क्रमश विस्तृत विकासमा टेवा पुग्ने कार्यक्रम तथा योजना तयार गरि पर्यटन पथ मार्गको रुट तयार गरिनेछ ।

५. संवेदशील एवं जलवायु संकटासन्न र जोखिममा रहेको पर्यटन स्थल र सांस्कृतिक सम्पदाको पहिचान गरी त्यस्ता क्षेत्रहरूको स्थानीय समुदाय र संघसंस्थाको सकृय सहभागितामा संरक्षण र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६. सुरक्षित पर्यटकिय गाउँको अवधारणाको विकास गर्दै होमस्टे र पिकनिक स्पोर्टलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न अध्ययन, अनुसन्धान र विविध तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७. विभिन्न जातजाति, भाषा-भाषी, धर्म संस्कृति र परम्परामा आधारित मठ मन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद विहार जस्ता सम्पदा तथा असल संस्कृतिको प्रवर्धनमा जोड दिइनेछ ।
८. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, पर्यटकीय स्थलको एकीकृत रूपमा बिकास तथा प्रवर्धनका लागि गुरुयोजना बनाउनुका साथै होमस्टे सञ्चालन गर्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ साथै विभिन्न जात जातिको धर्म, संस्कृति, भेष, भुषा र परापूर्व कालका पुरातात्विक समानको खोजी गरी संरक्षण गर्दै संग्रालय स्थापनाको पहल गरिनेछ ।

च) सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति:

१. गाउँपालिकाले निजीक्षेत्रसँग साझेदारी गरी पूर्वाधार तथा अन्य क्षेत्रको विकासका लागि प्रचलित ऐन बमोजिम सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यविधि तयार गरि आवश्यकता अनुसार योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२. सार्वजनिक निजी साझेदारीमा संचालन गरिने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ । सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सञ्चालन हुने परियोजनाहरूको पहिचान, अध्ययन, विश्लेषण, मूल्यांकन तथा छनौट गरि अघि बढाइनेछ । जनस्वास्थ्य, शिक्षा, उद्यमशीलता तथा वातावरणको दिगो विकासको लागि Public People Partnership कार्यक्रमको शुरुआत गरिनेछ ।
३. वातावरण संरक्षणको क्षेत्रमा सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा अवलम्बन गर्दै टोल विकास संस्था, नागरिक तथा निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संघ संस्थाहरूको परिचालनलाई जोड दिइनेछ ।

२. सामाजिक विकास नीति:

क) शिक्षा नीति

१. विद्यार्थीहरूलाई आफुले निर्माण गरेका र सिकेका कुराहरूको प्रदर्शन गर्ने अवसर पाउने गरी वार्षिक “सिकाई तथा शैक्षिक मेला” आयोजना गरिनेछ ।
२. स्थानीय शिक्षा ऐनलाई समय सापेक्ष संशोधन गरी आवश्यकता अनुसार नियमावली र निर्देशिका तयार गरी सामुदायिक विद्यालय शिक्षक तथा शिक्षाको गुणस्तर सुनिश्चित गरिनेछ ।
३. आधारभुत विद्यालयहरूमा बाल कक्षा देखी ५ सम्म अंग्रेजी माध्यमबाट पठन पाठन गर्न गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
४. गाउँपालिकाले विपद् व्यवस्थापन, बन तथा वातावरण, कृषि र स्थानीय भाषा, रहनसहन, संस्कृति, नैतिक शिक्षा क्षेत्र समेटिने गरि स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि पठनपाठन संचालन गरिनेछ ।

५. “गुणस्तरीय शिक्षा: बगनासकालीको प्रतिवद्धता” भन्ने नारालाई सार्थक बनाउन सबै सामुदायिक विद्यालय र विद्यार्थीमा पठनपाठन सेवा सुविधा आदिमा एकरूपता कायम गर्ने र अगामी पाँच वर्षसम्मको शैक्षिक योजना बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ भने कृषि र पशु सेवातर्फको प्राविधिक शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. जीवनउपयोगी, आधुनिक, व्यवसायिक एवं प्रविधियुक्त शिक्षामा जोड दिई सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गरिनेछ ।
७. विद्यालयहरूमा आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधार, पुस्तकालय, कक्षाकोठा, लैङ्गिकमैत्री शौचालय तथा वातावरण मैत्री संरचनाहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. शिक्षालाई घोकन्ते शिक्षा प्रणालीबाट सोच्ने, सोध्ने र सिक्ने शिक्षा प्रणालीको विकास गरि रोजगारमूलक शिक्षण सिकाई गरिनेछ । शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत अनुभवी विज्ञहरूको उपस्थिति एवं परामर्शमा गाउँपालिका स्तरीय बृहत शैक्षिक मेला कार्यक्रम संचालन गरिनेछ आधारभूत शिक्षामा देखिएको न्युन सिकाई तथा विपदको कारणले भएको सिकाई क्षतिलाई पूर्ति गर्न सुधारात्मक कक्षा (Remidal class) को प्रवन्ध गरिनेछ ।
९. छात्राहरूलाई निःशुल्क रूपमा विद्यालयमा नै गुणस्तरीय सेनेटरी प्याडको नियमित उपलब्धताको सुनिश्चिततालाई निरन्तरता दिइनेछ
१०. हरेक वडामा कम्तीमा एक विद्यालयलाई नमूना प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि स्थानीय तहमा प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रम सञ्चालन अनिवार्य गरिनेछ । कार्यक्रमको गुणस्तर वढाउन सहयोगी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
११. विद्यालयको रेखाङ्कन गरि पायक र भेग मिल्ने विद्यालयलाई एक आपसमा समायोजन गरि सोही बमोजिम शिक्षक दरबन्दी मिलान गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक कार्यविधि तयार र बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२. शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर कायम तथा विद्यालय शिक्षकलाई उत्प्रेरित गर्ने गरि विद्यालय एवं मूल्यांकन प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्ने गरि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१३. विद्यालयमा भर्ना अभियान/नर्सरी, एलकेजी देखि नै पढाई होस भन्ने अभिभावकको चाहाना रहेकोले सोही अनुसार पठन पाठनमा शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।
१४. विद्यालयमा अध्यनरत विद्यार्थीहरूको सामुहिक दुर्घटना विमाका कार्यक्रमहरू अगाडी बढाइनेछ ।
१५. विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि गुणस्तरीय दिवा खाजा”कार्यक्रम ”लाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१६. फरक क्षमता भएका तथा आर्थिक र सामाजिक रूपमा पछाडि परेका समुदायबाट आउने विद्यार्थीहरूलाई विशेष विद्यालय र आवासिय छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न पहल गरिनेछ ।
१७. जागरुक अभिभावक बनाउनको लागि अभिभावकको विद्यालयमा उपस्थिती वढाउन अभिभावक अभिमुखिकरण साथै अभिभावक सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१८. उत्प्रेरित शिक्षक बनाउनका लागि विषयगत शिक्षकहरूको रोष्टर तयार गर्ने, क्षमता विकास, उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार, सूचना प्रविधिसँग जोड्ने व्यवस्था साथै सेवा र सुविधाहरू समयानुकूल वढाउँदै लगिनेछ ।
१९. विचैमा विद्यालय छोड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्नुका साथै बालमैत्री शिक्षण विधि अबलम्बन गरिनेछ । जेहेन्दार, गरिब तथा विपन्न वर्गका बालबालिकाहरूलाई आवश्यकता अनुसार पाठ्यपुस्तक, पाठ्यसामग्री र पोशाक लगायतका सामग्री उपलब्ध गराई अभिभावकत्व प्रदान गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
२०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यरत बाल विकास शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीका लागि उचित सम्बोधन गरिनेछ ।
२१. विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई चुस्त दुरुस्त पाउँदै शिक्षकहरूको शिक्षण क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र अविभावकसँगको सम्बन्ध सुमधुर बनाउने कार्यक्रम ल्याइने छ । साथै कक्षा ८, ९, १० मा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई अभिभावक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सहमती विद्यार्थीको चाहना अनुसारको आय आर्जनको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२२. सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थीको स्वास्थ्य जाँच गर्ने विभिन्न विषयगत शिविरजस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२३. राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्डजस्ता विद्यार्थी खेलकुदलाई प्राथमिकता दिँदै शिक्षकहरूको चौमासिक तलब भत्ता उपलब्ध गराउँदै आएकोमा मासिक रुपमा भुक्तानी गर्ने व्यवस्थाको लागी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२४. गाउँपालिका भित्र एउटा सुविधा सम्पन्न उत्कृष्टताको केन्द्र Centre of Excellence को रुपमा अगुवा विद्यालय (Leading School) विकास गरिनेछ ।
२५. जवाफदेही शिक्षा प्रणाली विकासका लागि विद्यालयका शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको विद्युतीय माध्यमबाट रेकर्ड र रिपोर्टिङ्ग प्रणालीको स्थापना साथै निरन्तर अनुगमन गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
२६. विद्यालय भर्नादर बृद्धि गर्ने तथा कक्षा छोड्ने दर न्यून गर्न विद्यालय भर्ना अभियान र विद्यालय जानकारी लागि प्रेरित गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२७. सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि र प्रोत्साहनका लागि आधारभूत तह र माध्यमिक तहको परीक्षामा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने ३/३ विद्यालयलाई प्रत्येक वर्ष उत्कृष्ट शिक्षा पुरस्कार प्रदान गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ भने गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हरेक वर्ष एस ई ई रकक्षा १२ मा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने सामुदायिक विद्यालयका १/१ जनालाई छात्र/छात्रा सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२८. सामुदायिक विद्यालयभित्रका खुला स्थानहरूलाई धुलोमुक्त बनाउने, फलफूलको विरुवाहरू रोपी हरित विद्यालय बनाउने, बाल, लैङ्गिक तथा अपाङ्गतामैत्री संरचना निर्माण गर्ने, सुरक्षित पिउने पानीको व्यवस्था गर्ने, खुल्ला क्षेत्रमा पानी पुनर्भरण कार्यक्रमशफोहोरमैला राख्ने भाँडोको प्रवन्ध गर्ने, सबै विद्यालयहरूमा बालमैत्री संरचना बनाउने तथा चित्र र सन्देशहरू लेख्ने एवं एउटै रङ्ग लगाउने लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उच्च शिक्षा सञ्चालन गर्ने क्याम्पस, तालिम केन्द्र जस्ता प्राज्ञिक विषयहरू सञ्चालनमा इच्छा जाहेर गर्ने राष्ट्रिय स्तरका निकायहरूसँग सहकार्य गर्ने नीति लिईने छ ।

३०. गाउँपालिका भित्र रहेका सबै विद्यालयहरूमा ध्यान, योगाभ्यास मनोसामाजिक परामर्श तथा स्काउट सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३१. गाउँपालिकाले विभिन्न क्षेत्रमा प्राविधिक विषयमा छात्रवृत्ति दिई उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि अवसर दिने तथा अध्ययन पश्चात अनिवार्य रूपमा गाउँपालिका भित्र कम्तिमा २ वर्ष सेवा गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइ प्राविधिक शिक्षाको पहुँच बढाइनेछ ।
३२. विद्यालयमा अभिभावक शिक्षा, बाल कक्षा पुस्तकको व्यवस्था, शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने कार्यक्रम व्यवस्था मिलाइनेछ । विद्यालयमा विद्यार्थी टिकाउ दर बढाउन ECD कक्षालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालयको नक्साङ्कन तयार गरी विशिष्टीकृत कार्यविधि तथा मापदण्ड तयार गरी विद्यालय समायोजन तथा दरबन्दी मिलान कार्यलाई बैज्ञानीक प्रणाली अपनाई शैक्षिक क्षेत्रको नीति, योजना र शासकिय सुधार गरि थप व्यवस्थापन र गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिईने छ ।
३४. विपद्मा बालबालिकाहरूलाई पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको विषयमा आधारभूत जानकारी विद्यालयमा प्रदान गरी सुसूचित गराइनेछ । विपद्मा टोल सिकाई तथा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गरि बैकल्पिक शिक्षा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३५. विद्यालयलाई नेपाल सरकारले शान्ती क्षेत्र घोषणा गरी सकेको अवस्थामा गाउँपालिका स्थित विद्यालयलाई बन्द एवं हडताल निषेधित क्षेत्र घोषणा गरी कडाईका साथ कार्यान्वयन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३६. “एक विद्यार्थी एक फलफूलको बिरुवा र एक पदाधिकारी पाँच फलफूलको बिरुवा” भन्ने नारालाई सार्थक बनाई गाउँपालिकालाई फलफूलमय बनाइने छ ।

(ख) स्वास्थ्य सेवा नीति:

१. गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धि नारा: “कोख देखि शोक” सम्म बगनासकाली सरकार रहेको छ । गाउँपालिकामा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले गरेको योगदानको कदर गर्दै हाल पाईरहेको सेवा सुविधामा निरन्तरता दिइनेछ । साथै निश्चित विधि तयार गरि उमेरको हद समेत तोकी दिर्घ सेवा सुविधा स्वरूप आवश्यक रकमको व्यवस्था गरि विदाइ गरिनेछ ।
२. आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई सुत्केरी भेट, मोवाईल स्वास्थ्य, जन्म पूर्व तयारी, नियमित अल्ट्रासाउण्ड, गर्भवती स्याहार अभियान, सुरक्षित मातृत्व खोप महिना जस्ता कार्यक्रमलाई नियमित संचालन गरी अन्य नविनतम् कार्यहरूको थालनी गरिनेछ ।
३. जनस्वास्थ्यमा लगानी बढाउनको लागि स्वास्थ्य क्षेत्रको बजेटलाई बृद्धिगरि स्थानिय स्वास्थ्य प्रोफाईल निर्माण गरि सबै नीतिमा स्वास्थ्य (Health in all policies) भन्ने मान्यतालाई अगाडि बढाउँदै स्वास्थ्य सेवाको लक्ष्य निर्धारण गरि योजना, बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा गरि आधारभूत स्वास्थ्यसेवालाई सर्वसुलभ, कम खर्चिलो तथा गुणस्तरीय एवं भरपर्दो बनाउने नीति लिइनेछ ।
४. एक विद्यालय एक नर्सको अवधारणा अनुरूप सञ्चालन भएका विद्यालय नर्स कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

५. स्थानिय स्वास्थ्य प्रणालीको विकास र सवलीकरणका लागि आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद र वैकल्पिक चिकित्सा, मानसिक तथा निरोधात्मक, प्रवर्धनात्मक, उपचारात्मक र पूनर्स्थापनात्मक सेवालाई एकिकृत रुपमा स्थापना गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिएका स्वास्थ्य चौकी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाईहरूको क्रमिक रुपमा स्तरोन्नती गरी सञ्चालन गरिनेछ । सरकारले तोके बमोजिमका ९८ थरिका औषधी निःशुल्क तथा सहज रुपमा वितरण गरिनेछ ।
७. वढ्दै गएको नसर्ने रोगहरू तथा मानसिक रोगहरूको प्रभाव न्युनीकरणका लागि स्वास्थ्य सचेतना, अनुशन्धान, उपचार तथा व्यवस्थापनको सहज पहुच विस्तार तथा आवश्यकता अनुसारको पूनः स्थापना सेवा समेत स्थापना गरिनेछ । विशेष राहत कोष स्थापना गरी आवश्यक सहयोग तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
८. टेलिमेडिसिन सेवा तथा ल्याव सेवालाई स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
९. बगनासकाली गाउँपालिकाको साविकको वडा स्तरीय स्वास्थ्य आमा समुहको गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्न कानुन बनाई व्यवस्थित गरिनेछ । विकासमा महिला”, काममा पहिला ”भन्ने नारालाई आत्मसाथ गरी महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू मार्फत स्वास्थ्य आमा समुहहरूको प्रभावकारी र व्यवस्थित परिचालन गरिनेछ ।
१०. पूर्ण संस्थागत सुत्केरी भएको गाउँपालिकालाई निरन्तरता दिइनेछ र सम्पूर्ण वडामा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा लागू गरिनेछ ।
११. स्वास्थ्य, सरसफाई र पोषणको क्षेत्रमा क्रियाशिल गैर सराकारी संस्थाहरू तथा सरकारी निकायसँग साझेदारी तथा सहकार्य गर्दै संचालित कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१२. स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य सचेतना फैलाउन सडक नाटक, प्रदर्शनी, तालिम, क्षमता विकासका गतिविधिहरू साथै आवश्यकता अनुसारको रेडियो कार्यक्रमहरू संचालन गरी स्वास्थ्य सम्बन्धी विविध विषयमा सामाजिक सचेतीकरण गरिनेछ ।
१३. बर्थिङ्ग सेन्टर (Birthing Centre) संचालनमा रहेको सुरक्षित प्रसुति सेवालाई व्यवस्थित बनाइनेछ । प्रसुति प्रतिकालय घर, आकस्मिक सुरक्षित प्रसुती कोष साथै बर्थिङ्ग सेन्टरको लागि आवश्यक औजार तथा उपकरणको सहज व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
१४. प्रजनन् रुग्णता भएका महिलाहरूलाई स्केनिङ्ग, विशेष उपचार तथा स्याहारको व्यवस्था मिलाइनेछ । पाठेघर खस्ने तथा अब्सट्रेटिक फिस्टुला भएकाहरूलाई निःशुल्क उपचार तथा सामाजिक पूनःस्थापनाको व्यवस्था मिलाइनेछ । पाठेघरको मुखको क्यान्सर पत्ता लगाउनको लागि कम्तीमा एउटा स्वास्थ्य संस्थाबाट नियमित परिक्षणको व्यवस्था गरिनेछ र अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूमा भि.आई.ए/HPVDNA जाँचको स्वास्थ्य शिविरको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५. सबै स्वस्थ आमा समुहहरूलाई गाउँपालिकामा विधिवत दर्ता गरि गाउँपालिका स्तरमा स्वास्थ्य आमा समूह संजाल निर्माण गरि नियमन तथा प्रभावकारी परिचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१६. स्वास्थ्य आहार विहार, पोषण, व्यायाम लगायत स्वास्थ्य जीवनशैली अवलम्बन गर्न म स्वस्थ: मेरो गाउँ स्वास्थ्य अभियान संचालन गरिनेछ ।
१७. स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिलाई बगनासकाली गाउँपालिकाको राजपत्र अनुसार पूर्णगठन गरी, क्षमताविकासको तालिम दिइनेछ ।
१८. कुपोषण न्युनिकरण गरि सुपोषित उन्मुख गाउँपालिका बनाउनका लागि पत्रु खानाको प्रयोग अन्त्य अभियान, स्थानिय सकारात्मक स्वास्थ्य बानी व्यवहार परिवर्तनका लागि विशेष कार्यक्रम, साथै अन्य सामुदायिक सचेतीकरण अभियान संचालन गरिनेछ । बाल स्वास्थ्य र मातृ स्वास्थ्यलाई घरदैलोमा पुर्याउन सबै वडामा सुनौलो हजार दिनको कार्यक्रम प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१९. स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई सघन रुपमा समुदाय स्तरमा विस्तार गरिनेछ ।
२०. स्वास्थ्य क्षेत्रको कर्मचारीको बृद्धि विकास तथा परिचालनको लागी बगनासकाली स्वास्थ्य नियमावली तयार गरी लागू गरिनेछ ।
२१. गाउँपालिकामा निर्माण भएको स्तनपान कक्षलाई थप व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२२. ६० वर्ष माथिका नागरिक, गर्भवती महिला, दीर्घरोग भएका, अपांगता भएका र स्वास्थ्य संस्थाको पहुँचमा पुग्न नसकेका व्यक्तिलाई नियमित परीक्षण, परामर्श, औषधी र उपचार सहित घरमै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न शुरुवात गरिनेछ । गर्भवती तथा सुत्केरीहरुलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, क्याल्सियम तथा फोलिक एसिड चक्री वितरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
२३. पत्रु खानाको प्रयोग अन्त्य गर्ने अभियान, स्थानिय सकारात्मक स्वास्थ्य बानी व्यवहार परिवर्तनका लागि विशेष कार्यक्रम, साथै अन्य सामुदायिक सचेतीकरण अभियान संचालन गरिनेछ । पोषण मैत्री स्वास्थ्य संस्था तथा वडा घोषणा गर्नका लागि सबै सुचकहरु पूर्ण बनाई घोषणा गरिनेछ ।
२४. नसर्ने रोगहरुको भारलाई कम गर्नका लागि वडा स्तरीय प्रोफाइल तयार गरि नियमित रुपमा स्क्रिनिङको व्यवस्था गर्ने साथै मधुमेह र उच्च रक्तचापको औषधीहरु निःशुल्क वितरणको लागी पहल गरिनेछ ।
२५. सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकालाई प्रोत्साहन सुविधा मासिक रु १००० । लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६. अभिलेख तथा प्रतिवेदन प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन DHIS-2, eTB, eLMIS, eHMIS लाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउदै लगिनेछ । स्वास्थ्य संस्थालाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाइनेछ ।
२७. खोप क्लिनिक, गाउँघर क्लिनिकको भवन तथा आमा समुहहरुको पूर्वाधार व्यवस्थापनमा आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
२८. नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ । साप्ताहिक रुपमा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आयुर्वेद सेवालालाई विस्तार गरि आयुर्वेद सेवाको पहुँच वढाइनेछ ।
२९. नसर्ने रोग कम गर्न घरघरमा योग तथा भान्छा सुधार कार्यक्रम गरिनेछ ।

३०. स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा तथा बर्थिङ्ग सेवाको स्तरोन्नती र सेवा क्षेत्र विस्तार गर्ने व्यवस्था गरिनेछ भने रगत आवश्यक पर्ने विरामीहरूका लागि व्यक्ति, समुह, क्लब, संस्थासँग समन्वय गरी रगत अभाव नहुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
३१. गाउँपालिकामा कम्तिमा एक वटा एम्बुलेन्स व्यवस्थापन गरी सञ्चालन गरिनेछ। साथै थप एम्बुलेन्स सेवाका लागि साझेदारी कार्यक्रम मार्फत संचालन गरिनेछ।
३२. आगामी ५ वर्षमा पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणा गर्नेल गरी रणनीति तयार गरी यस वर्ष देखि गाउँपालिकाका वडास्तरमा विशेष सरसफाई कार्यक्रम लागु गरिनेछ। साथै शुद्ध खानेपानी व्यवस्थापन गरी न्युनिकरण गरिनेछ।
३३. HIV संक्रमितहरूको लागी आय आर्जन तथा उपचार सहयोग लागी आवश्यक पहल गरिनेछ।
३४. गाउँपालिका भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थालाई किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा गरी किशोरकिशोरीहरूको स्वास्थ्य सचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
३५. गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूको अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजना (Health Institution Improvement Plan) तयार गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ।
३६. गाउँपालिकालाई पूर्णखोप गाउँपालिका सुनिश्चितताको घोषणालाई निरन्तरता दिइनेछ।
३७. आखामा लाग्ने रोग मोतिबिन्दु पहिचान स्क्रोनिङ्ग स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरी, निःशुल्क अप्रेसनको व्यवस्था गरिनेछ।
३८. गाउँपालिका भित्र स्वास्थ्य सम्बद्ध अध्ययन, अनुसन्धान तथा सेवाको नाममा गाउँपालिकाको अनुमति बेगर कुनै क्रियाकलापहरू गर्न नपाउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
३९. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीहरूको क्षमताविकास तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्थापन गरिनेछ।

(ग) महिला, बालबालिका, किशोर किशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा समाजकल्याण नीति:

१. “कोही पछाडि नछुटुन्” भन्ने मान्यताका साथ एकल महिला तथा पुरुष, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, द्वन्द्व पिडित, घरबार विहिन, तथा अति गरिब लगायत आर्थिक, सामाजिक रूपमा पछाडि परेका परिवारका सदस्यहरूलाई स्व-रोजगारमूलक तालिम सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन सहित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
३. हिसामा परेकाका लागि पुनर्स्थापना केन्द्रको स्थापना र अस्थायी रूपमा आश्रय दिई उनीहरूको क्षमता विकास गरी स्वरोजगारमूलक कार्यमा सहभागी गराउने एवं सम्भव भएसम्म परिवारसँग पुनर्मिलन गराउनका लागि सरकारी तथा गैर-सरकारी संघ/सस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।
४. विपन्न, असहाय तथा असक्तहरूको सहायता, संरक्षण तथा उद्धार गर्न आवश्यक नीतिगत तथा संरचनागत व्यवस्था मिलाइनेछ।

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि तथ्याङ्क संकलन तथा सहज तरिकाले परिचय पत्र वितरण कार्यक्रम गरिनेछ ।
६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि उद्यमशिलता तालिम तथा व्यवसाय स्थापना सुरु गर्न लगानी कार्यक्रम गरिनेछ ।
७. लैङ्गिक हिंसामा परेका, अति विपन्न, सिमान्तकृत असहाय महिला, बालबालिका, किशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा असक्तहरुलाई सहायता, संरक्षण, उद्धार गर्ने कार्य थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
८. बाल-विवाह, अनमेलविवाह जस्ता सामाजिक विकृति—, विसङ्गतिलाई न्यूनीकरण गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
९. महिला सशक्तिकरणका कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउने, बालबालिकाको हितमा हुने गरी योजना बनाउने, बाल कल्याण अधिकारी राख्नुका साथै साईबर क्राईमका बारेमा थालनी भएको लागू औषधी दुर्व्यसनी न्यूनीकरण सचेतना मूलक कार्यक्रमलाई थप बजेटका व्यवस्था गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुलत तथा दुर्व्यसनीमा फसेका किशोर-किशोरीहरुको पहिचान गरी उनीहरुको सुधारको लागि आवश्यक प्रशिक्षण एवं सचेतनामूलक कार्यक्रम गरिनेछ ।
११. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रकृति र आवश्यकता अनुसारको तालिम जस्तै: बहिरा अपाङ्ग भएका व्यक्तिको लागि साङ्केतिक भाषा तालिम, बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई अन्य आवश्यक तालिम संचालन गरिनेछ ।
१२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई हिडडुल गर्न सहज गराउन निःशुल्क रुपमा सहायक सामाग्री वितरण कार्यक्रम गरिनेछ ।
१३. विपन्न वर्गका लागि आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रम गैर सरकारी संस्था समेतको साझेदारीमा संचालन गरिने छ ।
१४. आदिवासी/जनजातिहरुको संस्कृति तथा परम्परा संरक्षण, जनजातिहरुका सांस्कृतिक स्थल तथा सम्पदाहरुको संरक्षणका लागि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
१५. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणको मर्म अनुसार पछाडि परेका र पारिएका समूहलाई मूलधारमा ल्याउने नीति लिई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६. अपाङ्गता वर्गको वर्गीकृत तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्दै अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण कार्यलाई सहज र सर्वसुलभ बनाइनेछ ।
१७. यौनिक तथा अल्पसंख्यक प्रति सोच र व्यवहार परिवर्तन गर्नका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१८. लक्षित वर्गको कार्यक्रम गर्नका लागि सबै वडा कार्यालयमा एकरूपता कायम गरिनेछ ।

(अ) महिलातर्फः

१. “महिलाको सरोकारः सवल स्थानीय सरकार” भन्ने लक्ष्य निर्धारण गरी महिला अधिकार सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम गर्दै लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. सम्पूर्ण महिला तथा एकल महिलाहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आयमूलक, सिपमूलक, रोजगारमूलक तथा विशेष अनुदानको विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. व्यवसाय पहिचान गरी महिलाहरूका लागी शिप विकास तालिम संचालन गरिनेछ ।
४. महिला बिरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण र भेदभाव अन्त्यका लागि निरोधात्मक तथा संरक्षणात्मक उपायद्वारा न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ । हिंसा पिडित महिलाहरूलाई निःशुल्क परामर्श सेवा केन्द्र सञ्चालन गर्ने र लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
५. सिमान्तकृत वर्ग समुदायका महिलालाई तालिम, अनुदान, सहभागिता, सशक्तिकरण, क्षमता विकासमार्फत मूलप्रवाहीकरण गरिनेछ ।
६. महिला सहकारी संस्थालाई उत्पादनमूलक व्यवसाय तथा स्व रोजगारका क्षेत्रमा परिचालन गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
७. महिला लक्षित कार्यक्रम सिप, व्यवसाय र अनुदानका कार्यक्रमहरू सृजना गरि श्रमिक महिलाहरूलाई समावेश गर्ने खालका कार्यक्रमहरू अगाडी बढाइनेछ । जेष्ठ नागरिता र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मान, सदभाव र स्वास्थ्यको लागि आवश्यक अनुसारका कार्यक्रमहरू, संचालित गरी बालमैत्री गाउँपालिकालाई रचनात्मक कार्यक्रम संचालित गर्दै सुनिश्चितताका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

(आ) बालबालिका तर्फः

१. बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक योजना अनुसार बालबचाउ, बालसंरक्षण, बालविकास र बाल सहभागितासँग सम्बन्धी सबै कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. बाल-विवाह न्यूनीकरणका लागि सरोकारवाला निकायसँग साझेदारी गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. बालविवाह न्यूनीकरण गर्न किशोरी क्लब गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
४. विद्यालयहरूमा बालमैत्री वातावरण, व्यवहारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. बालबालिकाहरूको समग्र विकासका लागि गाउँपालिकास्तरीय र वडास्तरीय बाल सञ्जालहरू, समुदाय, विद्यालयहरूमा गठित बाल क्लबलाई सक्रिय बनाइनेछ ।
६. विद्यालय भर्ना हुन र अध्ययन गर्न नसक्ने गरिब, विपन्न र अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई विशेष छात्रवृत्ति र सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
७. बालमैत्री दिगोपना रणनीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८. बाल राहत उद्धार तथा पुनस्थापना कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. अभिभावकविहिन बालबालिकाको लागि उपलब्ध गराउदै आइएको रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११. बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रमको पुनःसुनिश्चितता गरिनेछ ।

(इ) दलित वर्गतर्फ:

१. “हामी एक: पहिचान अनेक ”भन्ने मुल नारालाई आत्मसाथ दलितहरुको समान हक र अधिकारको प्रवर्धन, निर्णय प्रकृत्यामा समेत समावेशीकरण र संस्थागत सञ्जाल विकास गर्न जोड दिइनेछ ।

२. दलित वर्गको समग्र आर्थिक उन्नतिका लागि परम्परागत ज्ञान र सीपलाई आधुनिकीकरण गरी व्यवसायिक बनाउन विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । दलित वर्गको उत्थानका लागि मागमा आधारित कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. छुवाछूत तथा जातीय भेदभाव विरुद्धको अभियान संचालन गरिनेछ । समाजमा हुने छुवाछूत तथा भेदभावजन्य क्रियाकलापहरुलाई निरुत्साहित गर्दै यस सम्बन्धी कानूनहरु कडाईका साथ पालना गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका उच्च शिक्षा हासिल गरेका दलित विद्यार्थी सम्मान कार्यक्रम गरिनेछ ।

(ई) आदिवासी/जनजातितर्फ

१. आदिवासी/जनजाति वर्गको समग्र आर्थिक सामाजिक विकासका लागि सीपमूलक तालिम र सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न पहल गरिनेछ । आदिवासी/जनजाति वर्गको उत्थानका लागि मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. आदिवासी, जनजाति पहिचानका विषयगत क्षेत्र ,मौलिक भाषा कला संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्धन र व्यवसायीकरण गर्ने विभिन्न कार्यक्रम, क्रियाकलाप तथा सहकार्य र सहजीकरण गरिनेछ ।

(उ) जेष्ठ नागरिकतर्फ:

१. जेष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप र अनुभवको सदुपयोग गरी सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा पुर्याएको योगदानको आधारमा जेष्ठ नागरिक विशेष सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. जेष्ठ नागरिकहरुका लागि आत्मसम्मान हुने गरी अनुभव र अनुभूतिले पूर्ण बौद्धिक ज्ञान उपयोग गर्ने विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

३. जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र, अपाङ्गता परिचय पत्र एवं सामाजिक सुरक्षा वितरणलाई सहज र सर्वसुलभ बनाइनेछ ।

(ऊ) अपाङ्गतातर्फ

१. ग र घ वर्गको अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गर्ने नागरिकलाई मासिक ५०० । र ३०० । निर्वाह भत्ता दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका अपाङ्गताहरुलाई आवश्यकता अनुसार हिल चियर, सेतो छडीजस्ता सामाग्री वितरण गरी जीवन सहज गराउन पहल गरिनेछ ।

३. पूर्ण रूपमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
४. अपाङ्गता वर्गको वर्गीकृत तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्दै अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण कार्यलाई सहज र सर्वसुलभ बनाइनेछ ।
५. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका अपाङ्गहरूको वर्गिकरण सहित तथ्यांक संकलन गरिनेछ ।
६. अपाङ्गहरूको लागी पुनः स्थापना कार्यक्रम गरिनेछ ।
७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई विशेष दक्ष नीति लिईनेछ । अपाङ्गताको अधिकार र क्षमता उपयोगको विषयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम र व्यवसायिक अनुदान संचालन गरिनेछ ।

(ए) युवातर्फ

१. “समग्र विकासका लागि युवा ”भन्ने यथार्थलाई चरितार्थ पार्न अपरिहार्य भएकोले बगनासकाली गाउँपालिकाका बेरोजगार युवा र विदेशबाट फर्किएका युवालाई गाउँकै विकासमा समर्पित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. युवालाई रोजगार बनाउँनका लागि चाहिने उपयुक्त सीप, क्षमता, स्रोत साधन, सहूलियतपूर्ण कर्जा, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रै रोजगारको श्रृजना गरी युवा जनशक्ति विदेश पलायन हुनबाट रोक्ने प्रयास गरिनेछ साथै स्तरीय बैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने जनशक्तिलाई निजको क्षमता अनुसार आवश्यक अभिमुखीकरण र जनचेतनामूलक कार्यक्रम गराएर रोजगार तर्फ जान चाहने व्यक्तिहरूलाई आवश्यक वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।

(ऐ) भाषा, साहित्य, कलातर्फ

१. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका साहित्य, कला, भाषा, संस्कृतिजस्ता समग्र विषयलाई संरक्षण, सम्बर्धन र प्रवर्धनको व्यवस्था मिलाइनेछ । साहित्यलाई प्रोत्साहन गर्न लेख तथा लेखन अभ्यास गरेका संघ, संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. स्थानीय साहित्यिक गतिविधि भाषा, साहित्य, संस्कृति, कला, गला, संगीत लगायतका सिर्जनालाई प्रवर्धनका लागि स्थानीय साहित्य संघ संस्थालाई आवश्यक बजेट विनियोजन गरी परिचालन गरिनेछ ।
३. भाषा, साहित्य, कला धर्म संस्कृतिलाई जोगाउँदै पालिका स्तरीय साहित्य मेला, बगनासकाली महोत्सव संचालनको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गरिनेछ । भाषा, कला, साहित्य, धर्म संस्कृति जोगाउन बगनास पुरोहीत भेला तथा परिषद गठन गर्न पहल गरिनेछ ।

(घ) खानेपानी तथा सरसफाई नीति:

१. खानेपानीको मुहान संरक्षणको लागि विशेष योजना बनाई आवश्यकता अनुसार खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिको पूर्वाधार निर्माणमा विशेष जोड दिन “एक घर एक धारा ”को अवधारणा अनुसार खानेपानी योजना सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
२. हाल संचालनमा रहेका खानेपानी आयोजनाहरूलाई आवश्यकता अनुसार क्षेत्र तोकी थप व्यवस्थापनको लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाको ५ वर्षे पूर्ण सरसफाई रणनीतिक योजना तयार गरि उक्त रणनीतिक योजनाको आधारमा गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणाका लागि थप नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
४. गाउँपालिका भित्र खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सुदृढ गरी गाउँपालिकावासीलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ । यसका लागि परम्परागत पानीको श्रोतको संरक्षण, सम्बर्धन, प्रबर्धन गरिनेछ ।
५. सबै खानेपानी योजनाको नियमित रूपमा अनुगमन र गुणस्तर परीक्षण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ । खानेपानी सुरक्षा योजना तथा खानेपानीको नियमित गुणस्तर जाँच गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरी सुरक्षित पिउने पानीको उपलब्धतालाई सुनिश्चित गरिनेछ । यसको लागी खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गर्ने कार्यको थालनी गरी सकिएकोले प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. फोहोरमैलाको समूचित व्यवस्थापनका लागि टोल विकास समिति तथा बजार विकास समिति गठन तथा परिचालन गरिनेछ । बजार क्षेत्रबाट निस्कने फोहर व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । फोहोरलाई मोहरमा रूपान्तरण गर्नका लागि नविनतम् प्रयास शुरू गरिनेछ ।
७. सार्वजनिक पधेरा, धारा, कुवाको मौलिक तथा कलात्मक रूपमा पुनः निर्माण तथा संरक्षण गर्नुका साथै उक्त स्थानमा सार्वजनिक सौचालय निर्माण गरी प्रयोग, संचालन र व्यवस्थापनको जिम्मा समुदायलाई दिइनेछ ।
८. सार्वजनिक शौचालयहरूको निर्माण, मर्मत सम्भार, स्तरोन्नति गर्ने कार्यको शुरुआत गरिनेछ । प्राथमिकताको आधारमा थप सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण तथा सञ्चालन गरिनेछ । फोहोर वस्तुको प्रशोधन र पुनःप्रयोग गर्ने तथा फोहोर बस्तुबाट नयाँ वस्तु उत्पादनमा कार्य गरिरहेका सामुदायिक संस्था, निजी, गैर सरकारी संस्थाको सञ्चाल निर्माण गरी यसलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
९. फोहोरमैला संकलन र व्यवस्थापन कार्यलाई दिगो तुल्याउन सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा अनुरूप निजी संघ संस्थासंग समन्वय गरी अगाडि बढाइनेछ ।
१०. फोहोरमैलाको उपयुक्त व्यवस्थापन, बर्गीकरण, कम्पोष्टिङ्ग, पुनः प्रयोग तथा पुनः उपयोग सम्बन्धी व्यवस्था मिलाउन गाउँपालिका भित्र कार्य गर्ने विभिन्न गैर सरकारी संस्था, सामाजिक संस्थाको सहभागितामा सामाजिक परिचालन र जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पहल गरिनेछ ।

११. वजार क्षेत्रबाट निस्कने फोहोरको व्यवस्थापन कार्य अगाडि बढिरहेको हुँदा उक्त कार्यलाई आगामी आ.व. मा पनि निरन्तरता दिईनेछ।
१२. गाउँपालिकालाई सरसफाईयुक्त तथा फोहरमुक्त पालिका घोषणका लागि अभियान चलाइनेछ। सोको लागि आवश्यक बजेट विनियोजनका गरिनेछ।
१३. बगनासकाली गाउँपालिकाको गौरबको योजना मध्ये कालीगण्डकी बृहत पम्पिङ्ग खानेपानीलाई प्राथमिकतामा राखी सम्बन्धी निकायमा आवश्यकता अनुसारको बजेट मागका लागि नीति तथा कार्यक्रम बनाई संचालित समितिलाई कार्यप्रगतिको लागि समन्वय सहकार्य गर्न अनुरोध गरिनेछ। साथै सबै वडामा संचालित लिफ्टिङ्ग खानेपानीहरूको अवस्था जानकारी लिदै, निर्माणधिन अवस्थाका लिफ्टीङ्ग खानेपानीको लागि सम्बन्धित निकायहरूमा अनुरोध गरिने छ।

(ङ) संस्कृति तथा सम्पदा नीति:

१. ऐतिहासिक एवं धार्मिक दृष्टिले महत्वपूर्ण दर्लम महाकाली मन्दिर, चेचीकोट देवी बगनास, महामृत्युञ्ज शिवाशन मन्दिर, बगनास कोटघर, सिद्धबाबा १०८ शिवलिङ्ग, पिपिल(, शिद्धगुफा राम्दी, नायर कोटघर, शिद्धगुफा धारापानी, बौद्ध गुम्बा, लालपाटी, छतिवन देवी, अमराई, नौबिसे देविस्थान जस्ता धार्मिक धरोहरका संरक्षण र संवर्धन गरिनेछ।
२. सम्पूर्ण पर्यटकिय क्षेत्र प्रवर्धन लागी DPR तयार गरी सोही बमोजिम बजेट विनियोजन गरी प्रवर्धन कार्य अगाडी बढाइनेछ।
३. परम्परादेखी चल्दै आएका जाती विशेषका पर्व तथा रिति रिवाजलाई नराम्रा छौडौं राम्रा जोगाऔं भन्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
४. ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक महत्वका टोल, बस्ती, मठ, मन्दिर, स्थानीय रितिरिवाज, भाषा, लिपी, कला, संस्कृति, जात्रा, परम्परा जस्ता अमूर्त सम्पदाको संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्ने नीति लिइनेछ।
५. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विभिन्न धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक महत्वका स्थान तथा सम्पदाहरूको मौलिक पहिचान गरी तिनको पुनस्थापना गरिनेछ।

(च) युवा तथा खेलकुद नीति:

१. वातावरण संरक्षण, हरियाली प्रवर्धन एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्दै युवाहरूको परिचालनमा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र एक गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण गरी गाउँपालिका क्षेत्र भन्दा बाहिरका खेलाडीहरूलाई समेत आर्कषण गर्ने गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास गरिनेछ। खेलकुदको माध्यमद्वारा युवाहरूको व्यक्तित्व विकास गर्न गाउँपालिका क्षेत्रमा शारीरिक व्यायामशाला, हेल्थ क्लब, कबर्डहलको विकास र विस्तार गरिनेछ।
३. युवालाई रोजगार बनाउनका लागि चाहिने उपयुक्त सीप, क्षमता, स्रोत साधन, सहूलियतपूर्ण कर्जा, संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ।

४. “युवाको जाँगर, समृद्ध गाउँघर ” अभियान अनुरूप युवाशक्ति परिचालनको नीति अबलम्बन गरिनेछ । यसको लागि युवासँग अर्थपूर्ण सहभागिता र सहकार्यमा जोड दिइनेछ ।
५. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्थायी ठेगाना भई जिल्ला स्तरीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा महत्वपूर्ण सिल्ड, मेडल, पदक विजेता हुनुहुने खेलाडीलाई उचित सम्मानका साथ पुरस्कारको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
६. युवाहरुको सहयोगी समूहको सूची तयार गरी प्रत्येक वडामा सञ्चालन हुने सामाजिक विकास कार्यक्रम एवं विकास निर्माणका क्षेत्रमा युवाहरुलाई परिचालन गरिनेछ ।

(छ) सामाजिक सुरक्षा, पंजिकरण तथा बाल संरक्षण नीति:

१. सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक मार्फत सहज र सरल रूपमा वडा तहमै वितरण गर्दै आइएकोमा थप प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि बनाईनेछ ।
२. घटना दर्ताका विवरणलाई समयमै दर्ता गर्न घटना दर्ता सप्ताहलाई प्रभाकारी बनाईनेछ । घटना दर्ता पहुँच विस्तार र घटना दर्ता सुदृढिकरणको लागि समुदायस्तरमा सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम गर्नको लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
३. सबै लाभग्राहीको विवरण बायोमेट्रिक गरी राष्ट्रिय परिचय पत्रसँग लिंक गरिनेछ ।
४. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सूचीकृत बेरोजगारहरुलाई गाउँपालिकाको विकास निर्माण कार्यमा आवश्यकता अनुसार परिचालन गरिनेछ ।
५. सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने र सोही नीति अनुरूप बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना गरी संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
६. सार्वजनिक यातायातमा ज्येष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको पहुँच बढाउन तथा समग्र सवारी साधनको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्न बगनासकाली गाउँपालिका सवारी तथा यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(ज) गैरसरकारी संघ संस्था नीति:

१. गैरसरकारी संस्था मार्फत योजना तथा कार्यक्रम गर्दा गराउँदा अनिवार्य रूपमा त्रिपक्षीय सम्झौता गरि कार्यान्वयन गर्ने र कार्यक्रमको अर्धवार्षिक तथा वार्षिक प्रगती विवरण गाउँपालिकामा अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्ने प्रावधानलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । गैर सरकारी संस्था मार्फत योजना तथा कार्यक्रम गर्दा अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकासँग समन्वय गरेर मात्र गर्नुपर्नेछ ।
२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने जिल्ला स्थित गैर सरकारी संघ संस्थसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरि एकद्वार नीति मार्फत योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. गैरसरकारी संस्थसँग को सहकार्यमा योजना तथा कार्यक्रम गर्दा निश्चित मापदण्ड तयार गरि समपुरक कोषको अवधारणा अनुसार मापदण्ड बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास:

(क) पूर्वाधार विकास नीति:

१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधार सडक, ढल, पेटी, खानेपानी, बिद्युत, टेलिफोन आदिको गुणस्तरियता कायम गर्न, विभिन्न निकायहरु बिच समन्वय गरी व्यवस्थित रूपमा निर्माण कार्य सन्चालन गर्न “पूर्वाधार विकास मापदण्ड” जारी गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरु व्यवस्थित गर्न ग्रामीण यातायात गुरुयोजना (rural municipal Transport Master Plan (RTMP) तयार गरी आगामी दिनमा निर्माण गर्ने सडकहरुको वर्गीकरण गरी कालोपत्रे, सडक ग्राभेल र कच्ची सडकहरुको नामाकरण गरी सडकको लगत व्यवस्थित गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका स्तरीय गौरवका योजनाहरुको थालनी गरी सोही बमोजिम बजेट विनियोजन तथा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सरकारी, सार्वजनिक तथा प्रति जग्गाको अतिक्रमण रोकी संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । यस्ता सार्वजनिक जग्गाहरुलाई बालमैत्री उद्यान, योगापार्क तथा ज्येष्ठ नागरिक मैत्री पार्कहरु र खुला क्षेत्रहरुको रूपमा विकास गरिनेछ ।
५. विकास योजनाहरुमा लागत जनसहभागिता वापत स्थानीय उपभोक्ताबाट १० प्रतिशत जनसहभागिता अनिवार्य व्यहोर्नु पर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. पूर्वाधार (सडक, खानेपानी, बिद्युत, सिंचाई) तर्फका नयाँ योजना तथा कार्यक्रमलाई वार्षिक विकास कार्यक्रममा समावेश गर्दा निश्चित प्राथमिकता निर्धारण गर्नुका साथै उपलब्ध श्रोतबाट सम्पन्न हुनेगरी अधुरा योजनालाई सञ्चालनमा ल्याउने योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
७. गाउँपालिकाको सवै वडा र वस्तीमा विस्तारित विद्युत प्रवाहको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न सवै काठे पोलको विस्थापन गरी फलामे पोलको व्यवस्था तथा आवश्यक स्थानमा थप ट्रान्समिटरको व्यवस्थाका लागी सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
८. योजना संचालनको क्रममा प्रत्येक वडामा कम्तिमा ३ वटा योजनाको उपभोक्ता समिति महिलाको मात्र गठन गरि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र यस अघि सडकको क्षेत्राधिकारको अवलम्बन तथा साँध सिमाना लगायत कुनै पनि विषयमा विवाद एवं किचलो नभई निर्माण सम्पन्न भइसकेका घर भवनको नियमानुसार शुल्क लिई निर्माण अभिलेखिकरण गरिनेछ र यस पछि निर्माण हुने घर, भवनको लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम नियमानुसारको प्रक्रिया पूरा गरी घर, भवन निर्माण पूर्व नै अनिवार्य रूपमा नक्सा पास गर्नु पर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०. टोल विकास संस्थालाई विधिवत दर्ता प्रकृत्यामा लगी कानूनी मान्यता प्रदान गरि थप व्यवस्थित र जिम्मेवार बनाइने छ। दर्ता नहुनेजेल सम्मको लागी बढीमा १ वर्ष पदाधिकारीको म्याद थप गरिनेछ। उपभोक्ता समितिले सम्पादन गर्ने गरेका कार्यलाई टोल विकास संस्था मार्फत पनि कार्यान्वयन गरिनेछ।
११. गाउँसभाबाट स्वीकृत कार्यक्रमहरू आ.व.को मंसिर मसान्तभित्र सम्झौता, फागुन मसान्तसम्म सम्पन्न गरी असार १० गतेभित्र सार्वजनिक लेखा परीक्षण गराई जाँचपास र फरफारक गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ।
१२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालन हुने सम्पूर्ण आयोजनाहरूको गाउँपालिकाको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यविधि बमोजिम अनुगमन गरेर मात्र भूक्तानी दिने परिपाटीलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ।
१३. निर्माण सम्पन्न भएका पूर्वाधारको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था सहित मर्मत संभारकोषको व्यवस्था गरि सोही कोषबाट मर्मत संभार गरिनेछ।
१४. “समृद्ध बगनासकाली गाउँको सार समग्र विकासको दिगो आधार” का लागि पूर्वाधारका काममा जनसहभागितालाई बढाउने र कार्य आरम्भ अगाडि नै जनसहभागीता सुनिश्चित गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१५. गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय गौरवका योजना अगाडि बढाउने र टुक्रे योजनालाई प्राथमिकता नदिने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।
१६. कुनैपनि योजना अधुरो नहुनेगरी बजेट विनियोजन तथ्य र तथ्यांकको आधारमा एकिन गरि कार्य सम्पन्न गरिनेछ।
१७. कुनै पनि योजनामा रकम विनियोजन गर्दा आवश्यकता अनुसार पूर्वाधार विकास समिति एवं प्राविधिकसँग परामर्श गरेर मात्र बजेट विनियोजन गरिनेछ।
१८. कुनै पनि योजना सामान्य मर्मत संभारबाट पुनः सुचारु गर्न सकिने अवस्था रहेको छ भने त्यस्तो योजनालाई मर्मत संभार गरि सञ्चालनमा ल्याइनेछ। सो योजनाको नयाँ बजेट विनियोजन गरिने छैन।
१९. “हाम्रा पूर्वाधार समृद्धीका आधार” भन्ने मान्यतालाई आत्मसात गर्दै स्तरोन्नती भइसकेका सडकहरूलाई कालो पत्रे गर्नेतर्फ प्राथमिकता दिदै निर्माणपश्चात उचित संरक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
२०. भौतिक पूर्वाधारसँग सम्बन्धित योजनाहरूको निर्माण, संचालन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, मर्मत संभार एवम् आवश्यक समन्वय र नियमन, अध्ययन, अनुसन्धान लगायत मार्ग निर्देशनको कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
२१. सडकहरूको अभिलेख व्यवस्थित गर्दै वर्गीकरण गर्ने र मर्मत संभारको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
२२. भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्वासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउने र अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनको लागी आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरी पूँजी वितरण कार्यलाई अघि बढाइनेछ।
२३. चिलाइदी र कोठेचौर खेल मैदानलाई गाउँपालिकास्तरीय खेल मैदान बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ।

(ग) सूचना तथा संचार नीति:

- गाउँपालिकाको सेवा सूविधा, नीति नियम, सूचना तथा गतिविधिहरू सबै नागरिक समक्ष पुऱ्याउन मोबाईल एप्स बगनासकाली गाउँपालिका डिजिटल सोधपुछ कक्ष, डिजिटल सूचना पाटि र विद्युतीय हाजिरको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ । साथै गाउँपालिका सबै वडा कार्यालयमा सूचना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीलाई अनलाइनबाट दर्ता गर्ने कार्य थालनी भैसकेको हुँदा यसलाई निरन्तरता दिईने छ । विगत गा.वि.स.मा दर्ता भएका व्यक्तिगत घटनाहरूलाई digitization गर्ने कार्य सम्पन्न भैसकेकोले यसलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका र मातहतका सबै वडा कार्यालयमा सोलार र इन्टरनेट जडान गरी गा.पा.का सम्पूर्ण वडालाई प्रविधिमैत्री वडा बनाइनेछ । यसलाई आवश्यकता अनुसार सुधार र परिस्कृत गर्नको लागि internet सेवालाई पूर्ण रुपमा निरन्तरता दिन internet को क्षमता वृद्धि गरिनेछ ।
- गाउँपालिका, विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयहरूबाट हुने सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई प्रभावकारी बनाउन विभिन्न तालिमद्वारा कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासको कार्यक्रम गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको बस्तुगत विवरण तयार गरि आ.व ०८१।८२ मा मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार भएको हुँदा गाउँपालिकाको योजना बैङ्क तयार गरी क्षेत्रगत योजना कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा ईन्टरनेट सेवा जडान गरी प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाईलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

(घ) भवन निर्माण मापदण्ड नीति

- गाउँपालिकाको भवन निर्माण आचार संहिता Building Conduct Code को प्रभावकारी कार्यान्वयनमा कडाइका साथ लागू गरिनेछ
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र नयाँ निर्माण गरीने घरको नक्सा पास तथा पुराना निर्माण भईसकेका घरको अभिलेखीकरण विद्युतीय प्रणाली (EBPS) मार्फत गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।

४. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- “हाम्रो बनः हाम्रै मन” भन्ने मूल मन्त्रका साथ सार्वजनिक तथा सामुदायिक बन संरक्षण सम्बन्धी सचेतनामूलक अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र आय आर्जनमा टेवा पुग्ने खालका जडीबुटीजन्य वृक्षारोपण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ, साथै जडीबुटी संकलनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- “स्वच्छ हावा, स्वस्थ जीवन” भन्ने नारालाई साकार पार्न वायु प्रदुषण नियन्त्रण, फोहरमैला व्यवस्थापन, स्वच्छ पिउने पानी र फोहर पानी व्यवस्थापन, खुल्ला स्थान र हरियाली व्यवस्थापन, उर्जा तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी एकीकृत कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नीति लिइनेछ । साथै विपद् जोखिम न्यूनीकरण समेतको माध्यमद्वारा उत्थानशीलता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाको निश्चित क्षेत्रलाई पकेटक्षेत्र कायम गरि घाँस तथा फलफुलको विरुवा रोपीनेछ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका नदी तथा खोलाहरूमा विषादी हाल्ने, करेन्ट लगाउने जस्ता कार्य गर्न पूर्णरूपमा रोक लगाइनेछ। यदि यसो गरेको प्रमाणीत भएमा गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन अनुसार जरिवाना गरिनेछ।
५. जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग गुरुयोजना तयार गरी सोही अनुरूप जग्गा एकीकरण, जग्गा विकास, बस्ती विकास र सम्पदा संरक्षण योजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका बन जंगलमा डढेलो लगाउने कार्यलाई निश्तेज गरि क्षती सम्बन्धि अभिमुखीकरण तथा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
७. विपद् उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने सामग्री तथा उपकरण खरिद गरी प्रत्येक वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय प्रहरी चौकीमा राखी परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
८. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका जोखिमयुक्त क्षेत्र र स्थानहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
९. माडी फाँटका खेतीयोग्य जमिन, कालीगण्डकी छेउका बस्ति कटान, खानीछापको पहिरो नियन्त्रण गर्न तथा अन्य वडाका जोखिमयुक्त बस्तीहरूको संरक्षण गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरिनेछ।
१०. विपद् सम्बन्धी पूर्व तयारी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी लागू गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विपद् पश्चातको उद्धार तथा खोज, पुनस्थापना, राहत वितरण जस्ता कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाउन आवश्यक मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विपद्का क्रममा उद्धार कार्यका लागि दक्ष जनशक्ति तयार गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। विपद्को समयमा उद्धार गर्न हरेक वडामा एक तालिम प्राप्त विपद् उद्धार समुह गठन गरिनेछ।
११. सार्वजनिक तथा निजी जग्गामा वृक्षारोपण गर्ने नीतिलाई वातावरण संरक्षणका कार्यक्रममा समावेश गरि संचालन गरिनेछ।
१२. भू-क्षय, बाढी, पहिरो, आगलागी, डढेलो नियन्त्रणका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरूसंगको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष पहल गरिनेछ। गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका खोला तथा पानीका मुहान, ताल, पोखरी, कुवा, धारा आदिको संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१३. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तर्जुमा भएको विपद् जोखिम क्षेत्र पहिचान तथा नक्साङ्कनको प्रतिवेदन अनुसारको कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१४. विपदमा परि अंगभंग भएका व्यक्तिलाई राहत र ज्यान गुमाएकालाई किरिया खर्चको व्यवस्था गरिनेछ।

(क) प्रदुषण नियन्त्रण नीति:

१. गाउँपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्र तथा विद्यालय क्षेत्रलाई हर्न निषेधित क्षेत्रका रूपमा घोषणाका लागि नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. गाउँपालिकालाई प्लाष्टिक झोला निषेधित क्षेत्र तथा पुर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र निर्माणको लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकालाई खादा मुक्तक्षेत्र घोषणा गरिएकोमा यसलाई कडाईका साथ निरन्तरता दिइनेछ ।
४. गाउँपालिका भित्रको निश्चित क्षेत्रलाई वृक्षारोपण क्षेत्र घोषणा गरी सरोकारवाला निकायसँगको समन्वय र सहकार्यमा वृक्षारोपण गरी वातावरण संरक्षण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
५. प्राकृतिक वातावरण संरक्षणको लागि विविध रचनात्मक क्रियाकलापहरू वृक्षारोपण, सुधारिएको चुलो तथा वायोग्याँस निर्माण, लगायत कार्वन उत्सर्जन घटाउने नविनतम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
६. वातावरणमैत्री स्थानीय शासनका सुचकहरूलाई अवलम्बन गरी वातावरण बचाउ अभियानलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
७. वातावरणमैत्री गाउँ बनाउन आवश्यक पर्ने स्रोत साधन तथा प्राविधिक सहयोगलाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासँग तथा साझेदारीमा विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

(ख) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति

१. विपद् परेको बेला आधारतभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच कार्यक्रम संचालन, महिला मैत्री सुरक्षित स्थानको व्यवस्थापन, सुरक्षित स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन, शुद्ध खानेपानी तथा आकस्मिक चर्पीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाका पुर्वाधार विकास प्रकृत्यामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका अवधारणाहरूलाई अवलम्बन गरिने छ ।
३. गाउँपालिका तथा वडामा एकिन गर्नुपर्ने खुला क्षेत्रको अवधारणालाई एकिन एवं पहिचान गरि सकिएको हुँदा विपद् व्यवस्थापनको लागि rapid response team (RRT) लाई आवश्यक तालिम प्रदान गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ । पोषण तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय सेवा क्षेत्रका मानव संसाधनलाई विपद्को बेला सहयोग गर्न सक्ने ज्ञान, सीप तथा व्यवहार परिवर्तनका लागि क्षमता विकास कार्यक्रमहरू, जस्तै: विपद् प्रतिकार्यका लागि खाद्यान्न संरक्षण र भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५. संस्थागत विकास र सुशासन:

(क) नीतिगत, संस्थागत तथा मानव संशाधन विकास:

१. नेपालको संविधान, २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको अधिकारको पूर्ण उपयोग तथा परिपालना गर्न सङ्घीय र प्रदेश सरकारका प्रचलित कानूनसँग नबाझिने गरी कार्यपालिका र गाउँ सभाबाट आवश्यक १०१ वटा ऐन, नियम बनाई कार्यान्वयनमा ल्याई सकिएको छ । थप ऐन, नियम, निर्देशिका र कार्यविधि आवश्यकता अनुसार तर्जुमा एवं अनुमोदन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
२. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक सेवालाई स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी र सेवाग्राहीमैत्री बनाई महत्वपूर्ण जिम्मेवारीमा रहेका कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकालाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्थानीय तहहरूसँग भगिनि सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ । यस कार्यमा गाउँपालिकाको विशेषता र विशेष पहिचान झल्किने गरी प्रकाशन सामाग्री तथा डकुमेन्ट्री तयार गरिनेछ । साथै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. गाउँपालिकाको संगठन संरचनालाई आवश्यकता बमोजिम पुनरावलोकन गरी सबै तहका कर्मचारीहरुको कार्यविवरण बनाई लागू गरिनेछ । कर्मचारीको कामको मूल्यांकन गरी पुरस्कार र दण्डको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । कर्मचारीको क्षमता विकास, अनुशासन, वृत्ति विकासमा जोड दिई कर्मचारी प्रशासनलाई जवाफदेही, प्रतिस्पर्धी र उत्प्रेरित बनाइनेछ ।
५. गाउँकार्यपालिकाको लागि आवश्यक थप ऐन, नियम निर्माण गर्नको लागि विषय विज्ञ समेतको परामर्श चाहिने हुँदा यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका तथा वडा तहबाट सम्पादन हुने कार्यलाई बैधता दिनका लागि विधेयक समिति समेतको सिफारिसमा आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड र दिग्दर्शनलाई स्थानीय राजपत्रमा तत्काल प्रकाशन गरिने परिपाटीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. राज्यको चौथो अङ्ग सञ्चार क्षेत्रसँग समन्वय, सहकार्य र पारदर्शिता कायम गर्ने गरि समन्वयात्मक तवरले कार्यक्रम गरिनेछ । यसको लागी आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
८. जनतामा प्रवाह गरिने सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन जनप्रतिनिधि तथा गाउँपालिकामा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्न क्षमता विकास योजना अनुरूप आवश्यक गोष्ठी, तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेटको व्यवस्था गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाको प्रशासनिक व्यवस्था, सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई भरपर्दो, चुस्त, दुरुस्त, विश्वासनीय र प्रभावकारी बनाइनेछ । गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट संचालन हुने योजना, परियोजना र सेवा प्रवाहका सम्बन्धमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरु विच पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता प्रवर्द्धनका लागि प्रत्येक चौमासिक रूपमा गाउँपालिका र वडास्तरीय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने कार्यलाई प्रभावकारी, पारदर्शी, छिटो छरितो र सहजीकरणका लागि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई कार्य थालनी पूर्व अनिवार्य रूपमा अभिमुखिकरण तालिम प्रदान गरिनेछ ।
११. गाउँपालिकामा सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना भै सकेकोले उक्त केन्द्रको उचित सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिकाका विभिन्न शाखा तथा वडा कार्यालयहरुबाट सम्पादन गरिने कार्य कानून सम्मत, मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमित तथा दक्षतापूर्ण तरिकाले सम्पन्न गरी कार्य सम्पादनलाई विश्वसनिय बनाउन स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको कार्यविधि तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

१३. हाल कायम भएको संगठन तथा व्यवस्थापन संरचनालाई तोकीएको कर्मचारी दरबन्दी बमोजिम आवश्यक परिमार्जन सहित (O&M) सभै तयार गरिनेछ ।
१४. कर्मचारीको सामूहिक दुर्घटना बीमाको व्यवस्थाका लागी आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । कार्यालयको वार्षिक कार्ययोजना तयार गरी सोही बमोजिम तोकीएको समयमै गुणस्तर यूक्त कार्य सम्पादन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ख) सुशासन नीति:

१. गाउँपालिकाको न्याय प्रणालीलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष, पहुँचयोग्य, सक्षम एवं विश्वसनीय बनाईनेछ । यसै आर्थिक वर्षभित्र सबै वडा कार्यालयमा मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन गरी मेलमिलाप हुने प्रकृतिका विवादहरु वडास्तरमै निरूपण गर्ने कानूनी व्यवस्थालाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । वडा-वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना तथा संचालन भैसकेकोमा यसलाई थप व्यवस्थापन गरि निरन्तरता दिइनेछ ।
२. न्याय सम्पादनको लागि न्यायिक इजालास तयार गरि न्याय सम्पादन गरिनेछ ।
३. न्यायिक काम कारवाहीलाई सूचना प्रविधिसँग आबद्ध गरी विवादको दर्ता, मेलमिलाप, सुनुवाई तथा निर्णय कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
४. न्यायिक समितिको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी तथा अनुभव आदानप्रदान गर्न जिल्लास्तरीय न्यायिक समितिको भेला गरिनेछ ।
५. सबै वडा कार्यालयहरुमा गुनासो सुन्ने अधिकारी, हेल्प डेक्स र विद्युतीय हाजिर व्यवस्था गर्दै नागरिक वडापत्रको व्यवस्था भएकोमा यसलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
६. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, प्रगति समीक्षा जस्ता कार्यहरुबाट पारदर्शिता एवम् स्थानीय सुशासन कायम गरिनेछ । चौमासिक रुपमा नतिजामूलक अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको सिद्धान्त अनुसार योजनाहरुको अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी गाउँकार्यपालिका बैठकमा प्रस्तुत गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय र गाउँ क्षेत्रका सबै सार्वजनिक निकायहरुमा नागरीक वडा पत्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईसकिएको छ । साथै आगामी दिनमा आवश्यकता अनुसार तोकीएको समयमा सेवाप्रवाह, लाग्ने दस्तुर लगायत समय र जिम्मेवारी कर्मचारी समेत तोकी सेवा प्रवाहलाई जनमुखी, पारदर्शिता सहित सुशासन कायम गरिनेछ ।
८. अन्य स्थानीय तहका राम्रा र असल अभ्यासबाट केही कुरा सिक्नको लागी मितव्ययी तरिकाले गाउँपालिका स्तरीय अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्य गरिनेछ ।
९. निश्चित मापदण्ड तयार गरि समयावधिका आधारमा कर्मचारीको सरुवा गर्ने परिपाटीको थालनी गरी सुशासन कायम गरिनेछ ।

१०. गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारी तथा संस्थाको पहिचान गरी पुरस्कृत गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिइनेछ । त्यसै गरी उत्कृष्ट शिक्षक, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, आमा समुह, महिला समुह, सहकारी, वन समुह, कृषक समुह, टोल विकास समुह, निर्माण व्यवसायी, उपभोक्ता समितिलाई पनि कार्यसंपादनको आधारमा पुरस्कृत गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११. गाउँपालिका भित्रका करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन मुल्यांकन गरेर मात्र औचित्यको आधारमा नयाँ अवधिको लागि करार संझौता गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. कर्मचारीको शिष्टाचार तथा आचार संहिता र सेवाप्रवाह सम्बन्धी मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने व्यवस्था मिलाउदै सेवाग्राहीको सहजताका लागि गाउँपालिकाको कार्यालयमा सहायता नागरिक कक्ष सञ्चालन व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. उपभोक्ताको अधिकार हाम्रो सरोकार भन्ने नाराका साथ गाउँपालिकामा रहेका बजार क्षेत्रको अनुगमन कार्यक्रम नियमित रूपमा संचालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थित गरिनेछ भने कार्यालयको रेखदेख तथा सुरक्षाका लागि पाले पहराको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिदै गाउँ प्रहरी भर्ना प्रकृया अगाडी बढाइन् भर्ना गरिने छ ।
१५. लेखा परीक्षणबाट औल्याएका विषयहरुलाई कार्यान्वयन गरी बेरुजु न्यून गर्दै शून्य बेरुजु गाउँकार्यपालिका बनाउने तर्फ अगाडि बढ्ने गरि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. योजना कार्यान्वयनको चरणमा योजना अनुगमन कार्यलाई थप सक्रिय पार्ने व्यवस्था मिलाइनेछ भने वडा तहमा योजना सम्झौता तथा बैंक खाता खोल्ने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. जनताप्रति जवाफदेही हुनका लागि जनतासँग जनप्रतिनिधि कार्यक्रम मार्फत गाउँपालिकाले सम्पादन गरेका हरेक क्रियाकलाप तथा गतिविधिलाई समेटेर साप्ताहिक कार्यक्रम उत्पादन र प्रसारण एवम् प्रकाशन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१८. राजस्व सुधार कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्नुका साथै सेवाप्रवाहलाई अधिक मात्रामा प्रविधिमैत्री बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) राजस्व परिचालन तथा वित्तिय व्यवस्थापन नीति:

१. नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको २२ वटा एकल अधिकार क्षेत्र भित्र रही श्रोत परिचालनलाई समतामूलक, प्रगतिशिल र न्यायपूर्ण पद्धती अपनाई कर तथा राजस्व निर्धारण गरिनेछ । सबै सरोकारवाला करदाताहरुको सहभागितामा राजस्व अभिवृद्धि गरी कुल बजेटमा आन्तरिक आम्दानीको हिस्सालाई बढाइदै लगिनेछ ।
२. गाउँपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवासँग सम्पत्ति कर, बहाल कर, व्यवसाय कर र विज्ञापन करलाई एकीकृत रूपमा आबद्ध गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोत साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्न प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास, सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करका दायरा विस्तार र राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
४. गाउँपालिकाले संकलन गर्ने कर, सेवा शुल्क तथा जरिवाना बैकिङ्ग प्रणालीबाट मात्र लिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
५. राजस्व संकलनका सम्बन्धी संभाव्यता क्षेत्रको अध्ययन कार्य यसै वर्ष अगाडि बढाइनेछ। गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना (Revenue Improvement Plan) बमोजिम राजस्वका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी राजस्व अभिवृद्धि गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ। साथै राजस्वका दर तथा क्षेत्र निर्धारण गर्दा उक्त कार्ययोजनाले निर्देशित गरे अनुरूप स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको सिफारिशको आधारमा करका दायराहरू निर्धारण गरिनेछ।
६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका विभिन्न व्यापार व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याउनको लागि कुल कर रकमको निश्चित रकम छुट दिइ करको दायरामा ल्याइनेछ।
७. **म तिर्छु मेरो कर** भन्ने उद्घोषका साथ करका क्षेत्रलाई फराकिलो बनाउँदै कर संकलन दर्ता शिविर, कर शिक्षा र सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ।

गाउँसभा सदस्य ज्यूहरू

अन्त्यमा,

गाउँपालिकालाई विगतको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, समुन्नत बिरासतलाई इतिहास, वर्तमान र भविष्यसँग जोड्दै समृद्धितर्फ लैजाने, जनताको सापेक्ष विकासका चाहना पूरा गर्ने, स्थानीय सरकार र स्थानीयवासी बिचको सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्ने, आधुनिक प्रविधि र मौलिक पहिचानको सम्मिश्रणबाट उत्तर-आधुनिक विकासको खाका कोर्ने र तदानुरूपका अत्याधुनिक पूर्वाधार र संरचना तयार गरी बगनासकालीलाई समुन्नत बनाउन हाम्रा प्रयत्नहरू निरन्तर जारी रहने छन्। यस अवसरलाई सदुपयोग गर्दै सम्पूर्ण गाउँवासीलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, न्यायपूर्ण र प्रतिबद्ध नेतृत्व प्रदान गरिनेछ। साथै बगनासकाली गाउँपालिकाले अघि सारेको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउन नेपाल सरकार, लुम्बिनी प्रदेश सरकार, विकास साझेदारहरू, निजी क्षेत्र, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरू, गाउँपालिका निवासी सम्पूर्ण सरोकारवाला एवं प्रबुद्ध वर्गमा हार्दिक अपिल गर्दछु।

धन्यवाद ।

जय बगनासकाली

सरस्वती चिदी दर्लामी

अध्यक्ष

बगनासकाली गाउँपालिका

२०८२ आषाढ १०